

شورای عالی حوزه علمیه خاوران

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خاوران

مدرسه علمیه الزهرا (سلام الله علیها)

شهرستان اندیمشک

مقاله سطح دو

عنوان مقاله

راهبرد انقلاب اسلامی برای رسیدن به تمدن نوین اسلام

با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب

استاد راهنما

حجت الاسلام والمسلمین مهدی زارع

پژوهشگر

سیده سمیه موسوی اطهر

زمستان ۱۳۹۸

چکیده

انقلاب اسلامی ایران از آغازین روزهای پیروزش همراه با دگرگونی در دل های افراد و ساختارهای سیاسی، اقتصادی و فرهنگی می باشد. این انقلاب با حضور مستمر توده ی مردم جهت تکاملی و تعالی بخش خود را می پیماید. از منظر مقام معظم رهبری هدف متعالی انقلاب اسلامی رسیدن به تمدن نوین اسلامی است که برای پایه گذاری آن ابتدا باید جامعه ی اسلامی به معنای واقعی ساخته شود، چنین جامعه ای می تواند برای تمام جهان الگو شود و در نهایت تمدن اسلامی تشکیل گردد. تمدن نوین اسلامی از مباحث نو در جریان فکری انقلاب اسلامی به حساب می آید. در این مقاله سعی شده به بررسی فرآیند تحقق تمدن نوین اسلامی و عناصر دخیل در شکل گیری آن از منظر مقام معظم رهبری به روش توصیفی پرداخته شود. به این صورت که برای دستیابی به تمدن اسلامی باید از چهار مرحله ی انقلاب اسلامی، نظام اسلامی، دولت اسلامی و جامعه ی اسلامی عبور کرد و ما هنوز در مرحله ی سوم هستیم و برای اینکه دولت اسلامی شود باید عناصر و موانع درونی و بیرونی را با علم، ایمان، خودسازی، نظارت و تلاش از میان برداشت و برای رسیدن به تمدن اسلامی باید راهکارهای سازنده ای را اجرائی نمود از جمله ی آنها علم است که وسیله ی عزت و قدرت است و دیگری معنویت که علم بدون معنویت نیز راهگشا نخواهد بود و عدالت مورد دیگری است که یک ویژگی برجسته ی تمدن اسلامی به شمار می رود. اقتصاد نیز یک عامل مهم سلطه ناپذیری است و تربیت نسل انقلابی، مقاومت در مقابل دشمن، شناخت گذشته که موجب آگاهی بالاتری می شود و سبک زندگی که باید الگوی اسلامی را جایگزین الگوهای بیگانه کرد از راهکارهای اساسی به شمار می روند.

واژگان کلیدی : راهبرد، انقلاب، تمدن، نوین، اسلام

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه	۱
تمدن اسلامی قبل از انقلاب اسلامی	۳
تمدن اسلامی در گام اول انقلاب اسلامی	۴
تمدن اسلامی در گام دوم انقلاب اسلامی	۶
راهکارهای سازنده تمدن اسلامی در گام دوم انقلاب اسلامی	۷
۱. علم	۷
۲. معنویت و اخلاق	۹
۳. عدالت	۱۱
۴. اقتصاد	۱۲
۵. تربیت نسل گذشته	۱۳
۶. ایستادگی، مقاومت و مقابله با دشمن	۱۳
۷. شناخت گذشته	۱۴
۸. سبک زندگی	۱۵
نتیجه	۱۷
فهرست منابع	۱۸

مقدمه

هدف اسلام از خلقت انسان رسیدن به حیات طیبه است. خداوند سبحان می فرماید: «مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً: هرکس از مرد یا زن، عمل نیک انجام دهد در حالی که ایمان داشته باشد پس او را بی تردید (در دنیا) به زندگی پاکیزه ای زنده خواهیم داشت.» (نحل: ۹۷) در واقع این حیات باید به گونه ای باشد که آدمی را به سرمنزل مقصود برساند. «حیات طیبه یعنی زندگی پاکیزه از هر نظر؛ پاکیزه از آلودگی ها، ظلم ها و خیانت ها، عداوت ها و دشمنی ها، اسارت ها و ذلت ها و انواع نگرانی ها و هر گونه چیزی که آب زلال زندگی را در کام انسان ناگوار می سازد.» (مکارم شیرازی، برگزیده تفسیر نمونه، ج ۲، ص ۵۹۸) رهبر معظم انقلاب نیز در مورد حیات طیبه می فرماید: «حیات طیبه اسلامی، زندگی ای است که در آن، راه رسیدن به معنویت و اهداف و سرمنزل های نهایی این راه، از زندگی دنیایی مردم عبور می کند. اسلام دنیای مردم را آباد می کند؛ منتها آبادی دنیا هدف نهایی نیست. هدف نهایی عبارت است از این که انسان ها در زندگی دنیوی، از معیشت شایسته و مناسب، از آسودگی و امنیت خاطر، و از آزادی فکر و اندیشه برخوردار باشند و از این طریق به سمت تعالی و فتوح معنوی حرکت کنند. حیات طیبه اسلامی شامل دنیا و آخرت است.» (بیانات در اجتماع بزرگ مردم رفسنجان، ۱۳۸۴/۲/۱۸)

«بزرگترین هدف تمامی ادیان و پیامبران الهی، انسان سازی و گسترش اخلاق انسانی و خودسازی بوده است. بزرگترین مربی اخلاق و نمونه عالی فضائل و زیبایی ها و تجسم کامل اخلاق ربوبی، رسول گرامی اسلام صلی الله علیه وآله، هدف از بعثت و رسالتش را به کمال رساندن مکارم و فضائل اخلاقی می دانند: «إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ» (مجلسی، بحارالانوار، ج ۶۸، ص ۳۸۲) (شرحی بر بیانیه گام دوم انقلاب، ص ۳۱)

اسلام از زمان ظهور تا قبل از انقلاب اسلامی ایران فراز و فرودهای بسیاری داشته است تا اینکه اسلام به رهبری امام خمینی رحمه الله علیه در ایران دوباره احیاء می شود. «امام خمینی انقلاب مردم ایران را نقطه ی شروع جهان اسلام به پرچمداری حضرت حجت ارواحنا فداه دانسته و معتقدند که پشت کردن به فرهنگ دول امروز و پایه ریزی فرهنگی جدید بر مبنای

كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ» (سوره غافر: ۸۲) (برگرفته از تاریخ از دیدگاه قرآن ونهج البلاغه، وفا، ج ۱، ص ۲۲، سایت کتابخانه مدرسه فقاقت)

مطالعه تاریخ و تفحص در سرنوشت گذشتگان موجب می شود که انسان با آگاهی بالاتری با مسائل برخورد نماید و تلاش کند که خطاهای گذشتگان را تکرار نکند. از منظر مقام معظم رهبری ایجاد تمدن اسلامی نیازمند شناخت صحیح از گذشته است: «ایجاد تمدن نوین اسلامی و آمادگی برای طلوع خورشید ولایت عظمی ارواحنا فداه است، نزدیک کنید. برای برداشتن گامهای استوار در آینده، باید گذشته را درست شناخت و از تجربه‌ها درس گرفت؛ اگر از این راهبرد غفلت شود، دروغها به جای حقیقت خواهند نشست و آینده مورد تهدیدهای ناشناخته قرار خواهد گرفت. دشمنان انقلاب با انگیزه‌ای قوی، تحریف و دروغ‌پردازی درباره‌ی گذشته و حتی زمان حال را دنبال می کنند و از پول و همه‌ی ابزارها برای آن بهره می گیرند. رهزنان فکر و عقیده و آگاهی بسیاریند؛ حقیقت را از دشمن و پیاده‌نظامش نمی توان شنید.» (بیانیه «گام دوم انقلاب» خطاب به ملت ایران، ۱۳۹۷/۱۱/۲۲)

۸. سبک زندگی

یکی از هدف های تشکیل تمدن اسلامی این است که سبک زندگی اسلامی پیاده شود و برای عملی شدن این موضوع ابتدا باید تمام جنبه های زندگی فردی و اجتماعی افراد مورد مطالعه و بررسی قرار گیرد تا راه ها و زمینه های مناسب برای پذیرش فرهنگ صحیح اسلامی ایجاد شود تا با فرهنگ بیگانه و غلط غربی مقابله شود. سبک زندگی از منظر مقام معظم رهبری ای چنین توصیف شده است: «بخش حقیقی زندگی، آن چیزهائی است که متن زندگی ما را تشکیل می دهد؛ که همان سبک زندگی است. این، بخش حقیقی و اصلی تمدن است؛ مثل مسئله‌ی خانواده، سبک ازدواج، نوع مسکن، نوع لباس، الگوی مصرف، نوع خوراک، نوع آشپزی، تفریحات، مسئله‌ی خط، مسئله‌ی زبان، مسئله‌ی کسب و کار، رفتار ما در محل کار، رفتار ما در دانشگاه، رفتار ما در مدرسه، رفتار ما در فعالیت سیاسی، رفتار ما در ورزش، رفتار ما در رسانه‌ای که در اختیار ماست، رفتار ما با پدر و مادر، رفتار ما با همسر، رفتار ما با فرزندان، رفتار ما با رئیس، رفتار ما با مرئوس، رفتار ما با پلیس، رفتار ما با مأمور دولت، سفرهای ما، نظافت و طهارت ما، رفتار ما با دوست، رفتار ما با دشمن، رفتار ما با بیگانه؛ اینها آن بخشهای

اصلی تمدن است، که متن زندگی انسان است. تمدن نوین اسلامی در بخش اصلی، از این چیزها تشکیل می شود و اینها متن زندگی است.» (بیانات در دیدار جوانان استان خراسان شمالی، ۱۳۹۱/۷/۲۳) و همچنین می فرماید: «تلاش غرب در ترویج سبک زندگی غربی در ایران، زیانهای بی جبران اخلاقی و اقتصادی و دینی و سیاسی به کشور و ملت ما زده است؛ مقابله با آن، جهادی همه جانبه و هوشمندانه می طلبد.» (بیانیه «گام دوم انقلاب» خطاب به ملت ایران، ۱۳۹۷/۱۱/۲۲)

نتیجه

اسلام پس از فراز و فرودهای بسیاری که از صدر اسلام تا قبل از انقلاب اسلامی داشته است با پیروزی انقلاب اسلامی دوباره احیاء می شود. اما برای رسیدن به تمدن نوین اسلامی باید یک فرآیند پنج مرحله ای طی شود که اکنون دو مرحله ی انقلاب اسلامی و نظام اسلامی طی شده است و دولت نیز باید اسلامی شود و برای اسلامی شدن دولت باید موانع برطرف شود. اکنون انقلاب اسلامی پس از گذشتن از یک دوره ی چهل ساله وارد گام دوم خود شده است و در این دوره باید مرحله چهارم که جامعه اسلامی است نیز محقق شود. با توجه به بیانات مقام معظم رهبری وقتی جامعه اسلامی شود، چنین جامعه ای برای تمام جهانیان به عنوان یک الگو قرار می گیرد و از اینجاست که مرحله پنجم که همان تمدن اسلامی است تحقق می یابد. برای دستیابی به چنین آرمانی مؤلفه هایی را باید در افراد و جامعه رشد دهیم، از جمله ی آنها علم است که اسلام توجه ویژه ای به آن دارد البته علم به تنهایی شرط کافی برای رسیدن به تمدن اسلامی نیست اما یک پایه ی تمدن به شمار می رود. دیگر اینکه معنویت و اخلاق نقش فراوانی در ترویج اسلام در تمام جهان دارد که رهبر انقلاب اسلامی حج و اربعین را از نمادهایی برای رشد معنویت و اخلاق در تمام دنیا معرفی می فرماید. عدالت نیز از اساسی ترین مسائل پایه گذار تمدن اسلامی است. اقتصاد، ایستادگی در مقابل دشمن، شناخت گذشته و سبک زندگی از موارد دیگری هستند که برای الگو شدن جامعه اسلامی ایرانی در تمام جهان و دستیابی به تمدن اسلامی بسیار مهم به شمار می روند و البته در این میان تربیت نسل جوان و انقلابی برای ادامه ی این انقلاب تا رسیدن از موارد بسیار جدی و اساسی می باشد. ان شاءالله که به یاری امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف و جوانان انقلابی و مسلمان این مهم تحقق یابد.

فهرست منابع

کتاب ها

۱. قرآن کریم، ترجمه: آیت الله مشکینی.
۲. نهج البلاغه
۳. الهی تبار، علی، علل انحطاط مسلمین، تهران: دفتر نشر معارف، ۱۳۹۱.
۴. جعفریان، رسول، کاوش های تازه در روزگار صفوی، قم: نشر ادیان، ۱۳۸۱.
۵. دورتی، آبراهامز و همکاران، تاریخ تمدن فرهنگ جهان، ج ۲، تهران: طرح نو، ۱۳۸۲.
۶. شرحی بر بیانیه گام دوم انقلاب، معاونت سیاسی نمایندگی ولی فقیه در سپاه، مرکز چاپ سپاه، چاپ اول، ۱۳۹۷.
۷. شهید ثانی، شیخ زین الدین عاملی، آداب تعلیم و تعلم در اسلام، مترجم: سید محمد باقر حجتی، اصفهان: مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، کتابخانه الکترونیکی امین، ۱۳۹۶.
۸. شهیدی، سیدجعفر، زندگانی امام صادق جعفر بن محمد علیه السلام، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی (نسخه الکترونیکی)، ۱۳۹۳.
۹. غلامی، رضا، فلسفه تمدن نوین اسلامی، تهران: سوره مهر، ۱۳۹۶.
۱۰. قرائتی، محسن، تفسیرنور، ج ۱۰، تهران: مرکز فرهنگی درسهای از قرآن، چاپ دوم، ۱۳۸۳.
۱۱. مجلسی، محمدباقر، بحارالانوار، ج ۶۸، بیروت: داراحیاء التراث العربی، ۱۴۰۳ق.
۱۲. مطهری، مرتضی، آینده انقلاب اسلامی ایران، تهران: صدرا، چاپ ۴۰، ۱۳۹۲.
۱۳. _____، سیری در سیره ائمه اطهار علیهم السلام، تهران: صدرا، چاپ ۵۴، ۱۳۹۲.

۱۴. مکارم شیرازی، ناصر و همکاران، برگزیده تفسیر نمونه، ج ۲، تهران: دارالکتاب اسلامی، چاپ ۱۴، ۱۳۸۳.

۱۵. وفا، جعفر، تاریخ از دیدگاه قرآن و نهج البلاغه، ج ۱، نسخه الکترونیکی از سایت مدرسه فقاہت.

مقالات

۱. سعادت نیا، رضا، امام جمعه زاده، شریفه السادات، علوی، سلیمه السادات، «نقش عدالت در توسعه تمدن اسلامی از منظر قرآن و نهج البلاغه»، مجله تخصصی نور، شماره ۵۳، نیمه دوم بهار ۱۳۹۴.

۲. جهان بین، فرزاد، معینی پور، مسعود، «فرآیند تحقق تمدن اسلامی از منظر آیت الله خامنه ای»، فصلنامه علمی-پژوهشی مطالعات انقلاب اسلامی، شماره ۳۹، سال یازدهم، زمستان ۱۳۹۳.

۳. عبدالهی عابد، صمد، قبادی، مهری، «راهکارهای قرآن برای رثق اقتصادی»، فصلنامه سراج منیر، شماره ۱۶، سال پنجم، پاییز ۱۳۹۳.

۴. مظاهری سیف، حمیدرضا، «راهکارها و مدل های توسعه معنویت اسلامی»، فصلنامه اخلاق، شماره ۱۳ و ۱۴، پاییز و زمستان ۱۳۸۷.

۵. نجفی، موسی، غلامی، رضا، «انقلاب اسلامی و نقش محوری آن در شکل گیری تمدن نوین اسلامی با تأکید بر دکترین امامت»، فصلنامه علمی-پژوهشی مطالعات انقلاب اسلامی، شماره ۵۵، سال پانزدهم، زمستان ۱۳۹۷.

سایت ها

www.farsi.khamenei.ir

۱. سایت بیانات مقام معظم رهبری

www.lib.eshia.ir

۲. سایت مدرسه فقاہت